

MAJANDUS- AASTA **ARUANNE**

aruandeaasta algus: 01.01.2012
aruandeaasta lõpp: 31.12.2012
nimi: Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit
registrikood: 80005069
aadress: Rotermanni 8, 10111 Tallinn
telefon: 664 5077
e-post: info@ngo.ee
veeb: www.ngo.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	21
Bilanss	21
Tulemiaruanne	22
Rahavoogude aruanne	23
Netovara muutuste aruanne	24
Raamatupidamise aastaaruande lisad	25
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	25
Lisa 2 Raha	27
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	27
Lisa 4 Materiaalne põhivara	28
Lisa 5 Kasutusrent	28
Lisa 6 Võlad ja ettemaksed	29
Lisa 7 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	29
Lisa 8 Muud tulud	30
Lisa 9 Mitmesugused tegevuskulud	30
Lisa 10 Tööjõukulud	31
Lisa 11 Seotud osapooled	31

TEGEVUS-
ARUANNE

2012

Kodanikuühiskonna tugevuse mõõtmiseks ei ole teadagi sellist üldlevinud ja tunnustatud näitajat nagu SKT majanduse puhul. Ent kus iganes 2012. aastat Eesti tasandil kokku võeti, räägiti pea igal pool kodanikuühiskonnast.

Enim paistis kodanikuaktiivsuse kasv silma huvikaitse alal. Eelmisest aastast üle tulnud DASA-teema (parlamendierakondade plaan rajada endi juurde sihtasutused, mis hakanuks parteide maailmavaate tutvustamiseks saama 900 000 eurot aastas lisaks erakondade senisele riigieelarvelisele toetusele) jätkus kirjavahetuste ja avalike debattide näol, kus üritasime tõestada, et võimalus soovi korral neile tegevustele pühendada on erakondadel niigi olemas ning takistused seega mujal kui rahapuuduses.

Veebruaris tõusis DASA-de asemel uueks akronüümiks nr 1 ACTA. Võltsimisvastase kaubanduslepe heakskiitmise plaan võinuks ilmselt jääda piiratud hulga internetiaktivistide võitluseks, ent peaministri Riigikogu kõnetoolis öeldud üleolevad sõnad leppe vastaste kohta resoneerisid palju suurema ringi inimeste tundega, et võimalolijaid lihtsalt ei huvita dialoogi pidamine ning ACTA-vastased meeleavaldused tõid tänavale tuhandeid.

Märtsis järgnes lühike õpetajate streik (ja oktoobris pikem arstide oma), uue lehekülje pööras demokraatiaruteludes aga endine Riigikogu liige Silver Meikar oma maikuus Postimehes ilmunud artikliga, kus ütles, et annetas enda nimel 2009-10 Reformierakonnale partei juhtidelt saadud raha, mille päritolu oli talle teadmata. Ehkki erakond eitas süüdistusi ning järgnenud kriminaaluurimine lõpetati viis kuud hiljem süütoendite puudumise tõttu, kasvasid sellest välja liikumise "Aitab valelikust poliitikast!" meeleavaldused, ligi 18 000 toetusallkirja kogunud pöördumine Harta 12 ning aasta lõpus Rahvakogu protsess.

Paraku ei ole rahva ühiskondliku aktiivsuse kasvuga kaasnenud poliitikute valmisolekut suuremaks koostööks ning nappide positiivsete märkide kõrval iseloomustas seda poolt pigem kaitsepositsioonidele tõmbumine ja eneseõigustamine, kriitikute naeruvääristamine või nende legitiimsuse kahtluse alla seadmine.

Küll aga on selliste suurt tähelepanu pälvinud ettevõtmiste tulemuseks kodanikuaktiivsuse muutumine erakordsest nähtusest normaalseks. Üheks selle näitajaks on meediapilt. Kui aastaid tagasi oli paljude vabäühenduste põhiküsimuseks, kuidas oma tegevustega meediasse jõuda, siis praeguseks on ühendused oma eriala ekspertidena nii kirjutavas kui ka kõnelevas meedias igapäevasteks allikateks. Nende arvamuste ja huvitavamate tegevuste kajastamise kõrval leidub üha rohkem arutelu kodanikualgatus rollide, paremate ja halvemate avaldumisviiside ja arenguvajaduste üle.

Muudatused vabäühenduste tegevuskeskkonnas käivad kaunis aeglaselt, samas pole see keskkond ka muidugi selline, mis tegutseda soovijat kohutavalt takistaks. Olulisimana jõudis soovitusliku juhendmaterjalini töö vabäühenduste riigipoolse rahastamisega kolm aastat varem valitsuses kinnitatud kontseptsiooni alusel. Märtsis saatis regionaalminister rahandusministrile ettepanekud tulumaksuseaduse muutmiseks, mis tuginesid meie veetud tööühma soovitudele, ent sealt edasi ei toimunud nendega midagi. Samamoodi ei edenenu plaanid vabäühenduste registri ja statistika korrastamisest ning suurema hulga andmete avalikuks ja tasuta kättesaadavaks tegemisest.

Statistika korrastus küll niivõrd, et likvideeriti umbes kolm tuhat organisatsiooni, kes polnud kahe aasta jooksul esitanud kohustuslikku aastaaruannet ega reageeri-

nud ka saadetud hoiatustele. Seega, ehkki 2012 loodi juurde tavapärasel poolteist tuhat uut organisatsiooni, algas uus aasta Eestis sel sajandil esmakordselt väiksema registreeritud mittetulundusühenduste arvuga kui oli olnud aasta varem.

Üheks neist poolteisest tuhandest uuest oli Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik, mille sünnile saime ka ise kaasa aidata, olles sündida tahtvale organisatsioonile poole aasta jooksul juriidiliseks üsaks.

Vabäühenduste tegutsemissootikkus paraneb aeglaselt, aga stabiilselt. Selle taga on peamiselt mõnesaja võimekama organisatsiooni järjekindel töö oma arenguvajadustega, ülekandumise efekt, küllalt korralikult toimivad tugistruktuurid ning uute inimeste lisandumine sektorisse, mida toob kaasa niihästi ühiskonna üldine elatustaseme paranemine kui ka eespool nimetatud kodanikuaktiivsuse "normaliseerumine". Üha mitmekülgsemaks muutub ka vabakonna-maastik, kus häid ja suutlikke tegutsejaid leidub nii alaliselt tegutsevate organisatsioonide kui ka ajutiselt kokku tulnud võrgustike, palgaliste töötajatega ja puhtalt vabatahtlike, üle-eestiliste ja kohalike, erinevate tegutsemis- ja majandamismudeliga vabäühenduste seas.

Ka EMSL-i aasta jagunes nii vabäühenduste tegevuskeskkonna, tegutsemissootikkuse kui ka üldisemalt kodanikuaktiivsuse kasvule hoogu andvate tegevuste vahel. Nagu ikka, tuli ette suuremaid töid, millega ei osanud arvestada ja mis tähendas, et mõned teised vajalikud teemad said vähem tähelepanu, ent üldjoontes loeme aastat edukaks. Selles aruandes oma liikmetele, partneritele ja teistele huvilistele anname ülevaate nii oma 2012. aasta tegevustest, tulemustest ja raha-asjadest kui ka sellest, mis mõtete ja järeldesteni seejuures jõudsim.

EMSL-i aasta kalendrina

Teresa Škaperina

Venekeelsete vabaihenduste mentorlusprogrammi lõpetamine.

Jaauuar

- Jätukub DASA-debatt: oponeerime veel mitu kuud parlamendierakondade plaanile nii meedias kui ka avalikel väitlustel, kogume vabaihenduste arvamusi, vahetame Riigikogu põhiseaduskomisjoniga kirju ja osaleme komisjoni istungil. Parlament võtab aja maha maikuus, pärast Silver Meikari artiklit, millega tõstatab erakondade rahastamise küsimus laiemalt, selleks korraaks lõplikult kaob teema agendast sügisel.
- Algab kandideerimine meie vabaihenduste taasalustanud arenguprogrammi. Võrreldes 2008-10 läbi viidud programmiga, oleme selle kestvuseks nüüd plaaninud kolm aastat kahe asemel ning lisaks Kristina Männile töötab programmis ka Minni Riar. Aasta jooksul võetakse programmi 15 osalejat.
- Lõpule jõuab venekeelsete vabaihenduste mentorprogrammi, kus töötas 13 eesti-vene segapaari ning peeti mitmeid kooolitusi. Osalejad said uusi teadmisi ja innustust ning osa probleeme lahendatud, kuid et valdavalt oli tegemist üsna algtasemel tegetsejatega, siis suuremat positiivset mõju Eesti venekeelsete ühenduste tegetsemis-

suutlikkuse kasvule ei kaasnenud.

- Lapsepuhkusele jäänud Tatjana Lavrova asemel tuleb venekeelse teavitustööga tegetsema Ivan Lavrentjev.
- Urmo Kübar alustab Tallinna Tehnikaülikooli avaliku halduse instituudis kursuse "Mitte-tulundussektor" lugemist.

Aron Urb

Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustiku asutamiskoosolek.

Veebruar

- Alustame neljakuulise projektiga, mille üleandeks on koos teiste kodanikuharidusega tegetsejate vabaihendustega kokku leppida kodanikuhariduse mõiste sisus ning koostada soovitusi ühendustele sellega tegetsemiseks.
- Saadame taotluse õiguskantslerile kontrollida riigihangete seaduse vastavust põhiseadusele, mille nõudmised on esiteks segased ja mille järgi peavad ka vabaihendused teatud tingimustel ka annetuste kasutamisel riigihankeid läbi viima. Aprillis teatab ta menetluse lõpetamisest, sest seaduse aluseks on Euroopa Liidu direktiiv, mille vastavust põhiseadusele õiguskantsler ei tuvasta.
- Veel üks uus töötaja: e-nädalakirja ja kodulehega hakkab toimetama Mari Öö Sarv, seni neid teinud Alari Rammo saab rohkem pühenduda vabaihenduste tegetsekeskkonna küsimustele.
- Toimub liikmeklubi vabatahtlike kaasamisest.

Märts

- Regionaalminister Siim Kiisler saadab rahandusministriile kümme ettepanekut tulumaksuseaduse muudatusteks, mis tuginevad EMSL-i veetud mitteametliku töörühma ettepanekutele. Paraku rohkem sel teemal edenemist aasta jooksul ei toimu.
- Aitame Eesti Wikimediat kohtuvaidluses maksuametiga tulumaksusoodustuse taotlemisel. Kuu lõpul teatab maksuamet vaidlusest loobumisest, mis on hea uudis Wikimedia jaoks, kuid loodetud pretseptendi teiste vabaihenduste jaoks ei sünni.
- Anname Toompeal üle seekordsed kodanikuühiskonna aasta tegija tiitlid.
- Ilmub Hea Kodanik heategevusest.

- Toimub liikmeklubi vabaühenduse juhi läbipõlemise ennetamisest.

Aprill

- Pool aastat EMSL-i juures ettevalmistusfaasis tegutsenud Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik peab asutamiskoosoleku ja alustab iseseisva vabaühendusena.
- Alustame koos Praxisega koolitusseeriat, kus aitame vabaühendustel saada targa-annetuste kogumise teemadel.
- Toimub liikmeklubi vabaühenduse mõju hindamisest.

Mai

- Korraldame koos Riigikantseleiga kaasamise kevakooli, kus keskendume kaasamise alustamisele: eesmärgi seadmisele, ajakava koostamisele ja osalejate kutsumisele.
- Riigikogus toimub kolme komisjoni ühisiistung kodanikuühiskonna arengu küsimuste arutamiseks. Viie vabaühenduse esindajast ettekandja ja umbes 40 külalise kõrval osaleb komisjonide kokku 30-st liikmest vahelduva eduga kaheksa.
- EMSL-i üldkoosolekul kinnitatakse lisaks aastaaruandele liikmemaksu tõus ning mõned põhikirjamuudatused, hiljem jätkub kohvilaua-arutelu, mis keskendub peamiselt vabaühenduste ja poliitikute vaheliste suhete teemadele.
- Toimub liikmeklubi teadusturgudest.

Juuni-juuli

- Ilmub USAID vabaühenduste elujõulisuse indeks, kus Eesti on jätkuvalt hinnatud Kesk- ja Ida-Euroopa ning endise Nõukogude Liidu riikidest tugevaimaks. Üle aastate tõlgitakse Eesti raport ka eesti keelde ning oktoobrikuistel kärajatel toimub muu hulgas ka selle arutelu.
- Urmo Kübar alustab tööd Iraagi Kurdistanis, kus annab umbes aasta jooksul nõu kohaliku parlamendi ja vabaühenduste koostöökokkuleppe, n-ö nende EKAK-i, koostamise juures. Sügisel käib kaks Iraagi delegatsiooni ka Eestis õppereisil.

August

- EMSL-i liikmeteks astuvad Eesti Vabariidusliit, MTÜ Mondo ja Eesti Sclerosis Multiplex'i Ühingute Liit, välja astub Eesti Ringhäälingute Liit.
- Ajateenistusse läinud Martin Meiterni tuleb järgmise suveni liikmetegevustes asendama Robert Peetsalu.
- EMSL-i nõukogu ja kontor peavad igasu-

visse päevase koosoleku, kus vaadatakse üle tegevuskava täitmine ja plaanitakse järgmise aasta töid.

- Ilmub Hea Kodaniku number vabaühenduste liikme- ja võrgustikutööst.

September

- Toimub vabakonna suvekool, seekord teemaks töö liikmete ja võrgustikega ning ka suvekool ise korraldatakse esmakordselt võrgustikuna, kus lisaks EMSL-ile lööb kaasa veel kümnekond organisatsiooni.
- Saadame Riigikogu põhiseaduskomisjonile ettepanekud erakondade rahastamise ümberkorraldamiseks. Komisjon arutab neid mitu kuud, kuni tuleb peale Rahvakogu protsess.
- Riigikogu suures saalis toimub kodaniku-

Elav raamatukogu vabakonna suvekoolist. Samalt ürituselt kiirkohtingud aruande esikaanel.

ühiskonna ja osalusdemokraatia arengu arutelu. EMSL-ile pakutud ettekande peab me palvel Tarmo Jüristo ning teeb seda hästi, kuid parlament ei saa hästi aru, keda Jüristo ikkagi esindab.

Oktoober

- Korraldame kärajad, et tutvustada ja arutada vabaühenduste riigipoolse rahastamise juhendmaterjali, mis hakkas seks hetkeks valmima. Kärajatelt tuleb veel mõningast sisendit ja tagasisidet ning enne aasta lõppu saab materjal valmis ja läheb testimisse.
- Toimub liikmeklubi noorte kaasamisest vabaühendustesse ning lisaks veel kohtumine Eestit väisanud kodanikuajakirjanduse asjatundja Christine Tatumiga USA-st.
- Viime läbi fookusgrupi intervjuu 2012. aasta USAID-i vabaühenduste elujõulisuse indeksi Eesti raporti jaoks. Meeleolud on kodani-

kuaktiivsuse osas positiivsemad, avaliku sektori osas skeptilisemad kui varem.

November-detsember

- Toimuvad "Aitab valelikust poliitikast!" meelevaaldused, ilmub Harta 12 ning president kutsub Kadrioru Jäakeldrisse kokku erakondade, vabaühenduste ja teadlaste esindajad, et aru pidada, kuidas olukorda lahendada. Teiste hulgas osaleb EMSL, lepatakse kokku edaspidi Rahvakogu nime saanud ühisloomeprotsessis. Järgnevate nädalate jooksul käib korraldustiim pidevalt koos ning teeb plaane. Umbes kuuga saab valmis ühisloomeplatvorm www.rahvakogu.ee, kus alates jaanuarist saavad kõik soovijad omapoolseid lahendusi viiel Eesti poliitika ja demokraa-

tiaga seotud teemal välja pakkuda.

- Uueneb EKAK-i ühiskomisjon, kuhu endiselt kuulub ka EMSL. Lepatakse kokku, et edaspidi on võimalik komisjoni poole pöörduda hinnangute saamiseks, kui vabaühenduste või avaliku võimu esindajad tunnevad, et teine pool pole EKAK-i koostööpõhimõtetest kinni pidanud. Suurem teavitustöö sellest võimalusest lükkub aga edasi, sest EMSL-i põhitähelepanu järgmistel kuudel kulub Rahvakogule.
- Avaliku ja kolmanda sektori vaheline töövarjupäev Pooltevahetus toimub seekord rohkem isetekkeliselt. Paarkümmend paari käib novembris ja detsembris üksteise tööga tutvumas, kuid eraldi pingutusi korraldamiseks ja hiljem tagasiside kogumiseks me ette ei võta. Tegelikult siiski peaks.
- Toimuvad liikmeklubid uue töötaja sisseelamise hõlbustamise ning venekeelsete inimeste kaasamise teemadel.

TIIM

EMSL-i liikmeskonda lisandus 2012. aastal kolm uut organisatsiooni: Eesti Vabaharidusliit, MTÜ Mondo ja Eesti Sclerosis Multiplex'i Ühingute Liit. Välja astusid Eesti Ringhäälingute Liit, Eesti Kinoliit, sihtasutus Pro Narva ja Rapla invaspordi klubi Refleks, kes sisuliselt ei olnud EMSL-i tegevustes osalenud juba pikemat aega. Passiivseid liikmeid on veel ning 2013. aasta jooksul suhtleme nendega, täpsustamaks, kas nad soovivad jätkata liikmetena või kohustustevabamalt võrgustiku liikmena. Liikmeskonna kasv ei ole EMSL-i kui avalikes huvides tegutseva organisatsiooni jaoks omaette eesmärk: liikmekssäämisega ei kaasne ühtegi otsest hüve, vaid see on võimalus organisatsioonide jaoks, kes seda soovivad ja kes meie liikmetingimustele vastavad. EMSL-i võrgustiku suuruseks, kuhu kuuluvad organisatsioonid, kellega meil on otsene kokkupuude ja kes soovi korral saavad meie tegemistes osaleda, loeme umbes 4000 vabaühendust.

Nõukogu koosseisus 2012. aastal muutusi ei toimunud. Nõukogu on 9-liikmeline ja sinna kuuluvad Barbi Pilvre (esitajaks Eesti Ajakirjanike Liit), Daniel Vaarik (Heateo Sihtasutus), Krista Pedak (Kodukant), Kristina Mänd (Vabatahtliku Tegevuse Arenduskeskus), Liia Hänni (e-Riigi Akadeemia), Maarja Mändmaa (Eesti Naabrivalve), Margo Loor (Eesti Väitluselts), Sandra Lillemaa (Noored Kooli) ja Tarmo Tüür (Eestimaa Looduse Fond).

EMSL-i töötajatena jätkasid kogu aasta varasemast Alari Rammo (poliitika), Anna Laido (vabakonna tulevikugrupp), Mari Kodres (Hea Kodaniku ajakiri) ja Urmo Kübar (juhataja). Aastaid koolituste ja kodanikuhariduse teemadega töötanud Elina Kivinukk suundus sügisest ise õppima Soome. Tatjana Lavrova (venekeelne teavitus) lapsepuhkuse ajaks võttis tema töö üle Ivan Lavrentjev, ajateenistusse võetud Martin Meiterni (liikmed) tuli suvest aastaks asendama Robert Peetsalu. Uute töötajatena lisandusid arenguprogrammis Minni Riar ja Kristina Mänd, eestikeelse teavitus ülesanded võttis Alari Rammolt üle Mari Öö Sarv. Aasta esimestel kuudel töötas sotsiaalse te ettevõtete võrgustiku käivitamise projektiga meil ka Riinu Lepa. Raamatupidamisteenust pakub Janek Keskküla ning kontori puhtuse eest hoolitseb Valentina Jantšarina.

EMSL-i nõukogu ja meeskonna igasvine arutelupäev.

Alari Rammo

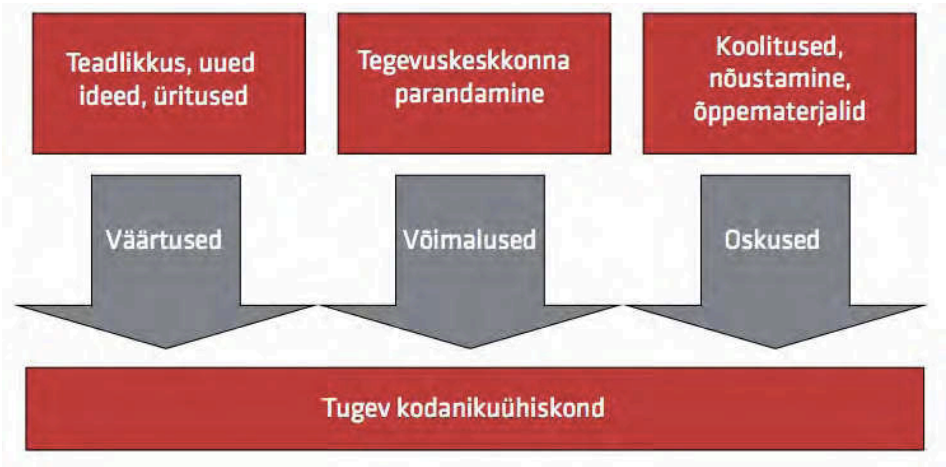
Muutuse teooria

EMSL on avalikes huvides tegevustevate vabaühenduste liit, kes töötab selle nimel, et Eestis oleks tugev kodanikuühiskond, kus inimesed tahavad, saavad ja oskavad olla head, arukad ja aktiivsed kodanikud.

Sellest tulenevalt ongi EMSL-i tegevused keskendunud kolmele üksteist täiendavale suunale:

- tõsta ühiskonnas teadlikkust kodaniku-algatuse võimalustest, vabaihenduste rollist ja tegevustest, mille tulemusena inimesed tahaksid olla head, arukad ja aktiivsed kodanikud;
- aidata areneda kodanikuaktiivsust ja vabaihenduste tegevust toetaval keskkonnal, mille tulemusena inimesed saaksid seda soovi realiseerida;
- tugevdada inimeste ja vabaihenduste suutlikkust paremini tegutseda, et nad oskaksid neid võimalusi parimal moel kasutada.

Nendel kolmel suunal on EMSL-i üldkoosolek kiitnud heaks strateegilised eesmärgid, mille põhjal koostatakse igaaastased tegevuskavad ja eelarved. Need kinnitab ja nende täitmise üle teostab

järelevalvet liikmete valitud nõukogu. Oleme püüdnud tegevuskavas liikuda selgemini mõõdetavate eesmärkide poole, seades neile kvartaalsed vahe-tulemused, kuid probleeme tekitab, et paljude eesmärkide saavutamine ei sõltu üksnes meie tegevustest. Samuti tekib igal aastal rida plaanimatuid, kuid olulisi tegevusi, nagu 2012. aastal näiteks kogu aasta väldanud n-ö demokraatiadebatt (DASA-dest Rahvakoguni), mille tulemusena mõni plaanitud tegevustest alati kannatab.

Nagu kõikjal maailmas, on ka EMSL-i

fookus aasta-aastalt liikunud organiseerunud kodanikualgatuselt ka üksikisikute aktiivsuse ja võimustamisele, mille taga on arusaam, et kodanikuaktiivsus võtab üha erinevaid vorme ega sõltu niivõrd sellest, millises “sektoris” inimene tegutseb. Teise arenguna püüame üha rohkem tegutseda erinevate võrgustike läbi, olles mõne puhul ise eestvedajaks (näiteks DASA-teema või suvekool), teistes osalejaks (näiteks Praxisse veetab valitsemise valvurite võrgustik või e-Riigi Akadeemia veetav avatud valitsemise ümarlaud).

Üldkoosolek tõstis liikmemaksu

2012. aasta üldkoosolek peeti 25. mail meie liikmete Tallinna Puuetega Inimeste Kojas, Eesti Iseseisva Elu Keskuse ja Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu majas.

Lisaks majandusaasta aruande kinnitamisele ning arutelule EMSL-i eestkostetegevuste üle tegi üldkoosolek veel kaks otsust:

- tõsteti 2006. aastast kehtinud liikmemaksu määrasid, mis olid vahepeal senditäpsusega eurodesse ümber arvatud. Endiselt on liikmemaksu suurus nelja võimaliku variandi hulgas iga liikme enda otsustada, väikseim võimalik liikmemaks on 36.50 eurot aastas,

suurim 150. Kui seni olid liikmemaksud katnud otseselt liikmetevastega seotud kulud, siis 2013. aastast peaks liikmemaksude laekumine tõusma seniselt umbes 6000 eurolt 9000-le, mis võimaldab lisaks katta ka umbes 1-2 kuu eestkostetegevuste kulusid.

- täpsustati mõningaid punkte põhikirjas, mis puudutasid nõukogu liikme tagasikutsumist ja liikmete väljaarvamist. Kumbki ei olnud küll otseselt põletav vajadus, pigem ennetav tähelepanek, et need teemad olid seni ebamääraselt lahendatud.

10 senti päevas

ehk 36,50 aastas on alates 2013. aastast väikseim võimalik EMSL-i liikmemaks

6079 eurot

laekus EMSL-ile 2012. aastal liikmemaksudest, see on 3,4% kõigist tuludest

Tegevuskava täitmine

Tegevus	Eesmärk	Kuidas läks?	Hinnang
Koolide ja vabaühenduste koostööprojekt	Kolmes Lääne-Virumaa koolis on käivitunud katseprojekt, kus 12. klassi õpilased töötavad ühiskonnaõpetuse kursuse raames 2-3 nädalat kohalikes vabaühendustes, õppides nõnda ühendusi paremini tundma. Oleme pidanud ühiskonnaõpetuse tunni vähemalt 20 koolis, sh kümnes venekeelses.	Tegime ettevalmistustöid (idee testimine koolides, juhendmaterjal osalejatele), kuid projekti käivitada ei jõudnud. Koolitunde pidasime 14 (neist 7 vene koolides), kuid neile lisandus loenguid ülikoolides jt tegevusi.	
Aasta tegijad	Oleme tunnustanud kodanikuühiskonna aasta tegijaid, nende tegevused on leidnud kajastamist nii EMSL-i enda kui ka meediakanalites.	Aasta tegijate tunnustamine toimus tavapäraselt kenasti ja leidis ka korralikku meediakajastust.	
Vabaühenduste arenguprogramm	Projektis osaleb 15 organisatsiooni, kellega koos on kaardistatud nende arenguvajadused, koostatud tegevuskava ja leitud head partnerid nende lahendamiseks. Läbi on viidud projekti vahehindamine ning leitud rahastus töö jätkamiseks 2013-14.	Projektis osaleb 15 organisatsiooni, kelle arenguvajadused on kaardistatud ja tegevuskavad koostatud, partnerid leitud seal, kus vaja. Rahastus projekti jätkamiseks leitud, vahehindamise lükkasime edasi.	
Vabakonna tulevikugrupp	Oleme analüüsinud kuut lähiaastatel vabakonna tegevust mõjutavat tegurit ning koostanud olemasolevate uuringute, statistika ja muude materjalide põhjal soovitusel ühendustele, kuidas potentsiaalseteks arenguteks valmistuda. Ühendused on meie analüüsidega tuttavad ja kasutavad neid oma töös.	Tegime kaks prooviraportit, kuid fookusrühmade tagasiside soovitas ideed edasi arendada, seetõttu lükkub järgmisel aastasse.	
Kodanikuhariduse võrgustik	Oleme koos teiste organisatsioonidega täpsustanud kodanikuhariduse mõiste sisu, kaardistanud selles valdkonnas tegutsevad ühendused ja käivitanud nende koostöövõrgustiku.	Kaardistus ja mõiste sisu täpsustamine tehtud, koostöövõrgustik eelistas jätkamist pigem mitteformaalsena.	
Liikmetegevused	Toimunud on 60 liikmekülastust ja kuus liikmeklubi, kus osaleb vähemalt 20 inimest. Liikmed on EMSL-i kuulumisega rahul ja kõik maksavad liikmemaksu. Oleme leidnud toimiva viisi liikmete jooksvaks kaasamiseks EMSL-i seisukohtade kujundamiseks.	Liikmekohtumisi toimus 51, liikmeklubisid 8, kuid mõned neist väheste osalejatega. Liikmemaksu võlglasti aasta lõpus 10, mõni hajameelsusest, teine kaalub lahkumist, aga valdavalt suhtumine hea. Kaasarääkimise aktiivsus sõltub teemast, enamasti pigem madal.	

Tegevus	Eesmärk	Kuidas läks?	Hinnang
Suvekool	Oleme kasuliku ja kvaliteetse suvekooli läbi viinud koostöös vähemalt 1-2 vabaühendusega ja leidnud selliste ettevõtmiste ühiseks korraldamiseks sobiva mudeli, mida edaspidi kasutada ka kodanikuühiskonna konverentside puhul.	Suvekool sündis koostöös 10 teise vabaühendusega, mudel töötab. Osalenutest hindas 84% suvekooli kasulikuks uute teadmiste-oskuste ja kontaktide allikana; korralduse ja meeoleu osas heaks vastavalt 81% ja 85%.	
Kevadkool	Oleme kasuliku ja kvaliteetse kevadkooli läbi viinud vabaühendustele ja avalikule sektorile	Kevadkooli sisu hindas heaks 85%, korraldust 91% osalenutest.	
Tellimuskoolitused	Oleme tellijate jaoks tunnustatumaid koolitajaid Eestis vabaühenduste juhtimise ning vabakonna ja avaliku võimu koostöö küsimustes. Teenime koolituste müügist vähemalt 12 000 eurot.	Koolitustellimusi tuleb parajalt palju ning tagasiside on valdavalt väga positiivne. Koolitused tõid sisse üle 15 000 euro.	
Hea Kodanik	Aasta lõpuks on ilmunud neli ajakirjanumbrit. Ajakiri teenib osa oma väljaandmise kuludest ise tasa.	Ilmus kolm ajakirjanumbrit, omatulu teenimise käivitamiseni ei jõudnud.	
www.ngo.ee	Portaali eestikeelse osa jaoks on tööle võetud uudistetoimetaja, seal ilmub iga nädal vähemalt üks originaallugu ühendustele olulisel aktuaalsel teemal. Nõuanderubriik on muutunud interaktiivseks. Portaali külastatakse kuus keskmiselt 12 000 korda. Regulaarselt uueneb ka ingliskeelne osa.	Toimetaja on tööle võetud, päris igal nädalal originaalmaterjale ei ilmu ja ka nõuanderubriik ei ole interaktiivne. Keskmise külastus kuus veidi üle 10 000 korra. Inglisekeelne osa uueneb regulaarselt.	
e-uudiskirjad	Eesti- ja venekeelsed uudiskirjad ilmuvad igal nädalal, ühendused loevad neid ja saadavad meile oma uudiseid. Eestikeelses võrgustikus on 4000 ja venekeelses 1250 aadressi.	Uudiskirjad ilmuvad iganädalaselt, infot laekub kenasti. Eestikeelses võrgustikus on 3100 ja venekeelses on 1000 aadressi, pole tegelenud piisavalt uudiskirja reklaamimisega.	
USAID vabakonna elujõulisuse indeks	Vabakonna elujõulisuse indeksi Eesti raport on valminud õigeaegselt, ühendused on tuttavad selle tulemustega.	Eesti raport valmis õigeaegselt, sai tõlgitud eesti keelde ja tutvustatud vabaühenduste kärajatel.	
Rahastamise korraldamine	Rahastamise korraldamise programmis on EMSL-i poolt antud maksimaalne panus osalemisel ja ühenduste kaasamisel. Kulgeb vastavat programmi tegevuskavale.	Programm jõudis juhendmaterjalini, osalesime aktiivselt nii koostamisel kui ka info levitamisel.	
EL 2014+ rahastamise tingimused	Oleme kokku pannud ühenduste võrgustiku, kes osaleb EL 2014+ tingimuste läbirääkimisel, mille tulemusena on rahastustingimused ühenduste huvidega senisest enam arvestavad.	Arutelud on seni käinud pigem üldisemate suundade üle, reaalsete tingimuste arutamiseni jõutakse 2013. Võrgustiku võttis vedada Eesti Roheline Liikumine.	
Tulumaksusoodustus	Valmis on tulumaksuseaduse ja määruste muutmise eelnõud, EMSL on kaasanud ühendusi ja aidanud luua kohtupraktikat kehtiva õiguse ühendustele soodsamaks tõlgendamiseks.	Ettepanekud on sõnastatud ja Rahandusministeeriumile esitatud, kuid seal seisma jäänud. Oleme ühendusi aidanud nii nõustamisega kui ka kohtus.	
Sotsiaalse ettevõtluse juriidika	Ühes tulumaksuseaduse muudatustega on sotsiaalse ettevõtluse juriidiline pool selgem	Sellega tegeleb esmajoonel Sotsiaalse Ettevõtluse Võrgustik, keda vastavalt vajadusele aitame.	
Vabaühendused kui riigihankijad	Riigihangete teemal on suurem selgus valikutest, mis tingimustel on vabaühendused hankijad.	Õiguskantsler lükkas me avalduse tagasi, sest segaduste allikaks on EL-i direktiiv. Midagi selgemaks ei ole läinud.	

Tegevus	Eesmärk	Kuidas läks?	Hinnang
Vabaihenduste andmete kättesaadavus	Huvilistel on võimalik internetis kergesti leida infot tegevustest vabaihendustest ja nende töö tulemustest	Ei töötanud ise sel suunal väga aktiivselt, sest valitsus on andnud lubaduse teha see korda 2014. aastal.	
EKAK-i ühiskomisjoni ümberkorraldused	EKAK-i ühiskomisjonil on uus koosseis, kes tegeleb regulaarselt kodanikuühiskonna arengukava 2011-14 täitmise järelevalvega, tänu millele on selle täitmine edukas. Toimib süsteem, kus komisjoni poole on võimalik pöörduda hinnangute saamiseks, kui EKAK-i põhimõtteid pole päris elus järgitud. Riigikogus on toimunud EKAK-i arutelu.	Komisjoni uus koosseis selgus aasta lõpuks, mistõttu selle tööd veel hinnata ei saa. Riigikogus toimus EKAK-i arutelu, kuid suurema poliitikute-poolse huvita.	
Kaasamine	Oleme eesti keelde tõlkinud ja toimetanud kaasamis-meetodite andmebaasi, mida kaasajad kasutavad. Ilmunud on "Kaasamise käsiraamatu" teine, täiendatud trükk.	Riigikantsleil kui tellija lükkas "Kaasamise käsiraamatu" uuendamise 2013. aastasse, meetodite andmebaasi veel kaugemale.	
Annetamise ja filantroopia teema arendamine	Oleme koostanud annetamise hea tava, veame eest ja osaleme tegevustes, tänu millele on ühendused paremad annetuste kogujad ning inimesed teadlikumad annetajad.	Annetamise heast tavast valmis esimene mustand, arutamine jääb 2013. aastasse. Tegime sel teemal mitmeid koolitusi ja andsime välja Hea Kodaniku numbrit.	
Nõukogu	Nõukogu koosolekud toimuvad vähemalt kord kvartalis ning materjalid on nõukogule esitatud vähemalt nädal enne koosolekut. Nõukogu liikmed näitavad ise üles initsiatiivi EMSL-i arendamiseks.	Suurem osa nõukogu tööst toimub e-posti teel, ka on nõukogu liikmed abiks konkreetsete tegevuste juures. Üldiselt laabub kenasti.	
Töötajad	EMSL-i tegevuskava on täidetud ning EMSL on hea koht töötamiseks. Töötajad oma tööd tehes rõõmsad ning arendavad oma töö tegemiseks vajalikke oskusi. Töö kõrvalt jõutakse teha ka vabatahtlikku tööd teiste organisatsioonide aidamiseks. EMSL-ile on leitud uue juhataja kandidaat.	Tegevuskava täitmine kulges üldjoontes kenasti, töömeeleolu kontoris on hea. Uue juhataja konkursi kuulutasime välja 2013 alguses.	
Kontor	Lepingut kontori omanikuga on septembris pikendatud sarnastel tingimustel, EMSL ei pea jälle kolima.	Maksame edaspidi varasemast veidi rohkem, kuid jätkame samas kontoris.	
Finants	EMSL-i finantspool on korras, auditid märkusteta, kõik aruanded õigel ajal esitatud. Rahastajad on meie tegevusega rahul.	Finantspoolega on asjad korras, audit märkusteta, hiline misi oli üksikuid ja probleeme rahastajatega pole.	

Eesmärk saavutatud või valdavalt saavutatud

Eesmärk saavutatud osaliselt

Eesmärk jäi saavutamata või loobusime

Raha-asjad

Võrreldes eelmiste aastatega ei olnud EMSL-il 2012 käsil mõnd rahalises mõttes suuremahulist projekti, seega vähenes tulude pool 43%. Kulud ületasid tulused 8159 euroga, mida katame varasemate aastate positiivse tulemi arvelt (eelmiste perioodide akumulieeritud tulum oli aasta alguses 82 501 ja lõpus 76 590 eurot). Üheks põhjuseks, miks kulud olid tuludest suuremad, oli see, et tegelesime omavahendite arvelt näiteks vabakonna tulevikugrupi ning koolide koostööprogrammi ettevalmistamisega, samuti olid sellised mitmed eestkostetegevused, nagu näiteks DASA/MSA ja sellest välja kasvanud Rahvakogu tööd. Mõnevõrra suurenevad omatulud 2013. aastal liikmemaksudest, võimalusteks on veel teha rohkem tellimuskoolitusi (mille arvelt küll jääb vähem aega teisteks tegevusteks), müüa reklaami Hea Kodaniku ajakirja või tegeleda aktiivsemalt annetuste kogumisega.

Tulud ja kulud

Üle 40% EMSL-i 2012. aasta tuludest tuli Siseministeeriumi kaudu, võrreldes aasta varasemaga suurenes toetus pea

kahekordseks, mis suuremas osas tuli sellest, et ministeerium rahastas meie vabauhenduste arenguprogrammi ning kodanikuhariduse projekti. Lisaks rahastab ministeerium meie eestikeelseid teavitustegevusi ning mõningaid eestkostetegevusi.

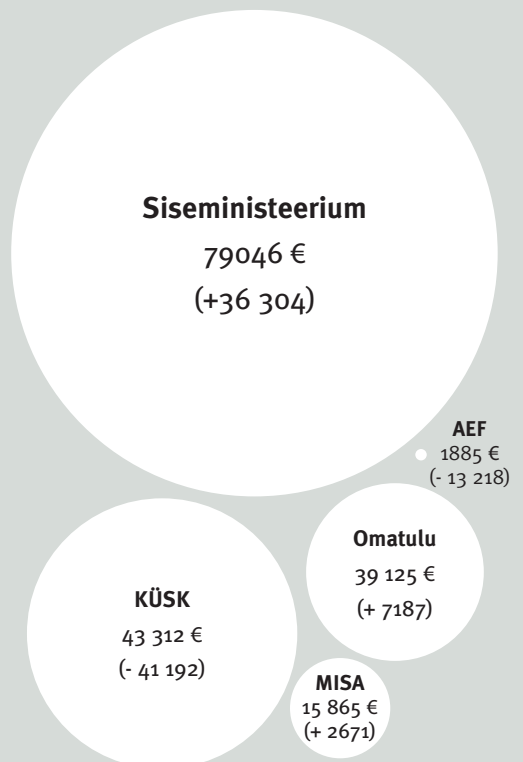
Veerand tuludest pärineb Kodanikuühiskonna Sihtkapitalilt, kes toetas ajakirja Hea Kodanik väljaandmist, suvekooli, kärejaid, vene mentorlusprojekti ning Sotsiaalse Ettevõtluse Võrgustiku käivitamist.

Kokku 10% tuludest pärines Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutusest (venekeelne teavitus) ja Avatud Eesti Fondilt (vene mentorlusprojekt).

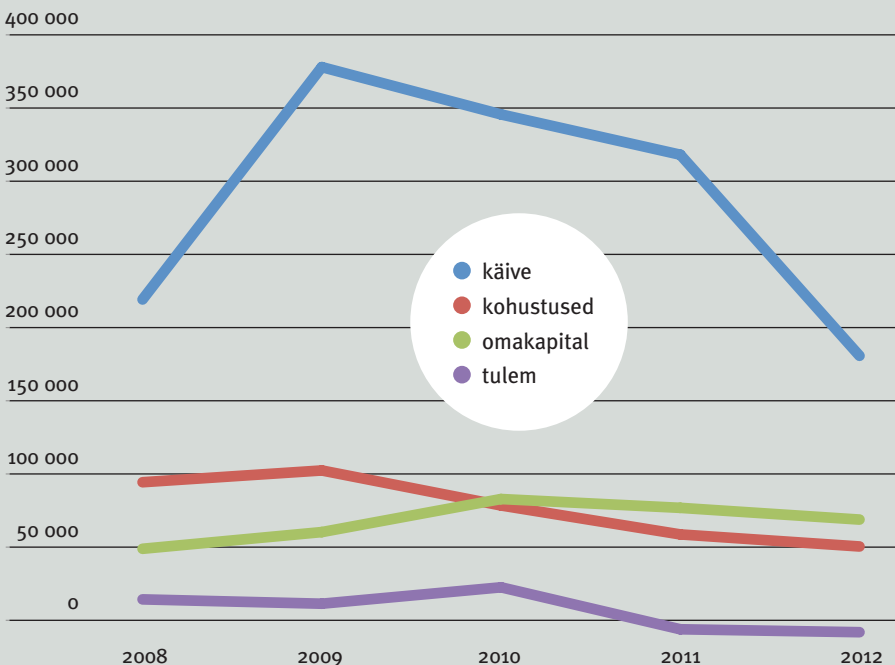
Ligi veerand tuludest teenime ise tellimustöödest, liikmemaksudest ja annetustest. Seda raha kasutame liikme- ja eestkostetööks, samuti uute tegevuste ettevalmistamiseks.

Umbes 2/3 EMSL-i kuludest moodustavad tööjõukulud ning 1/3 muud tegevuskulud nagu ürituste korraldus-, trüki-, raamatupidamis- ja kontorikulud. Tegevjuhtkonnale makstud tasud olid 19 800 eurot, nagu ka eelmisel aastal.

EMSL-i tulude jaotus 2012. aastal

Viimane viisaastak ajateljel

Aitäh annetajatele!

- Edith Randam-Rogers Trust
- Eesti Teadus- ja Keskkonnaajakirjanike Selts
- Gerd Tarand
- Helle Randam Trust
- Jüri-Ott Salm
- REC Estonia
- SEB Heategevusfond
- Tartu Tarbijanõustamis- ja Infokeskus
- Tiit Riisalo
- U.S.Securities Holding OÜ

EKAK 10

Detsembris möödus kümme aastat Eesti kodanikuühiskonna arengukontseptsiooni ehk EKAK-i vastuvõtmisest Riigikogus. EKAK on kokkulepe kodanikualgatuse ja avaliku võimu vahel sellest, kus ja kuidas need kaks võrdsete partneritena kodanikuühiskonna tugevdamiseks Eestis koostööd peaksid tegema. Selle kolm aastat suuresti EMSL-i eestvedamisel kestnud koostamine aitas omal ajal oluliselt kaasa Eesti vabaihenduste enese- ja üksteiseteadlikkuse tõusule. Otsesemalt või kaudsemalt saab EKAK-i tulemusteks pidada vabaihenduste tugistruktuure nagu maakondlikud arenduskeskused või Kodanikuühiskonna Sihtkapital, ühenduste kaasamise ja rahastamise põhimõtteid, valitsuse kinnitatava kodanikuühiskonna arengukava raames tehtavat jne.

Tühjavõitu parlamendisaal kodanikuühiskonna arengu arutelul.

Kübar juhatab istungit Toompeal

Taas jõudis kätte ka aeg iga kahe aasta tagant toimuvaks Riigikogu aruteluks kodanikuühiskonna arengust kui riiklikult olulise tähtsusega küsimusest. Traditsiooniliselt eelneb sellele kolme omal ajal EKAK-i menetlenud komisjoni, kultuuri-, sotsiaal- ja põhiseaduskomisjoni avatud ühisistung, kus omapoolsete ettekannetega astuvad üles vabaühendused. 31. mail olid Toompeal valmis viis ette-

kandjat ja umbes 40 peamiselt vabaühenduste esindajatest külalist, kuid omamoodi rekordi püstitas Riigikogu pool, kus kolme komisjoni kokku 30 liikmest osales istungil vahelduva eduga kaheksa. Poole pealt pidi lahkuma ka koosolekut juhatanud põhiseaduskomisjoni aseesimees Deniss Boroditš, nii et Riigikogu komisjonide istungi teist poolt juhatas hoopis EMSL-i juhataja Urmo Kübar.

Mõned päevad hiljem saatsime komisjonidele selle kohta arupärimise, tõdedes, et EKAK-i eesmärgina ette nähtud koostööd avaliku võimu ja kodanikualgatuse vahel on raske teha, kui üks pool lihtsalt tööle ei ilmu. Põhiseaduskomisjoni esimees Rait Maruste vastas kirjale, öeldes, et tema ei saa olukorra muutmiseks midagi teha. Kirjavahetus ja 31. mai istungi ettekanded on üleval www.ngo.ee/ekaki-kuulamised.

“Tunnistan, et ma ei tea täpselt, keda ta esindab”

Kodanikuühiskonna arengu arutelu Riigikogu täiskogus leidis siiski aset – 20. septembril, keskendudes meie ettepanekul osalusdemokraatia teemale.

Edastamaks muuhulgas parlamendile sõnumit üha mitmekülgsemateks muutuvatest osalemisvõimalustest lisaks traditsioonilisele esindusorganisatsioonide kaasamisele, otsustasime, et istungil EMSL-ile pakutud ettekande peab Memo-kraadi blogi kaasautor Tarmo Jüristo.

Jüristo kõneles Riigikogu kõnetoolis “hääle” erinevatest tähendustest – valimistel antav hääle (*vote*) kui esindusdemokraatia ning ideid ja seisukohti edastav hääle (*voice*) kui osalusdemokraatia ilming. Kui esindusdemokraatia näeb poliitikat kui võimuvertikaali või püramiidi, mille põhjaks on kodanikud, kellest erinevate sammudega selekteeritakse võimalolijad, siis osalusdemokraatia on poliitika horisontaalne mõõde, mille väärtus seisneb just hääle paljususes ja diskussioonis.

Et sõnum siiski päralt ei jõudnud, näitas järgnenud küsimustevoor, kus üheks kesksamaks parlamendiliikmeid huvitanud teemaks sai, mis volitustega Jüristo nende ees seisab. Kolleegide küsimuste peale pidi ka istungit juhatanud Jüri Ratas nentima: “Ma tean, kes on siin Riigikogu kõnetoolis, kuid ma tunnistan, et ma ei tea täpselt, keda ta esindab, ja olen palunud see selgeks teha.”

Eriti muud huvitavat istungil paraku ei toimunudki.

Ühiskomisjoni kolmas koosseis

EKAK-i rakendamise järelevalveks loodud valitsuse ja vabaühenduste ühiskomisjon jõudis seisu, kus vajas koosseisu värskendamist. Millal ja kuidas see peaks toimuma, ei ole otseselt reguleeritud, senine ainus uuendus oli 2003. aastal alustanud komisjonile tehtud neli aastat hiljem, pärast 2007. aasta Riigikogu valimisi ja uue valitsuse ametisseasumist.

Toonane suurim muutus oli avaliku sektori poolel – kui varem oli probleemiks ministeeriumite esindajate erinev tase, allasutuse töötajatest peaspetsialistideni, mis ei võimaldanud neil komisjonis

oma “maja” nimel kohustusi võtta, siis 2007 said ministeeriumite esindajateks komisjonis kantslerid. Vabaühenduste poolelt püüti saavutada võimalikult head valdkondlikku katvust.

Päris hästi komisjon siiski tööle ei hakanud, sest endiselt jäid ebamääraseks ülesanded. Nii hakkasid kantslereid peagi asendama teised ametnikud, aga ka kolmanda sektori poolelt jäid näiteks loomeliidud, tööandjad ja spordiühendused enamasti koosolekutest kõrvale, sest ei nähtud kuigi selget seost oma tööga.

Niimoodi töötati 2012 uuesti läbi nii

komisjoni ülesanded (milleks määratleti EKAK-i ja kodanikuühiskonna arengukava täitmise plaanimine ja järelevalve) kui ka koosseis. Kantsleritest loobuti, ühenduste poolelt püüti saavutada nende esindatus, kes arengukava eesmärkidega enim seotud.

EMSL seisis pikalt idee eest, et komisjoni ülesandeks saaks hinnangute andmine olukordadele, kus emb-kumb pooltest leiab, et EKAK-i koostööpõhimõtteid pole päris elus järgitud. Seegi sai nüüd aasta lõpus heaks kiidetud, ent siis sai alguse Rahvakogu protsess ning töö selle idee reaalse elluviimise nimel lükkus edasi.

DASA-dest Rahvakoguni

Raigo Pajula

Urmo Kübar jää-
keldri koosolekul.

Sattudes 2011. aasta lõpus vedama eest vabaühenduste protesti parlamendierakondade plaani vastu luua enda juurde sihtasutused, mis saaksid lisaks parteidele niigi ette nähtud toetusele riigieelarvest veel 900 000 eurot aastas maailmavaate tutvustamiseks, siustas see teema ka EMSL-i selle aasta esimesed kuud.

Jaanuaris saatis Riigikogu põhiseaduskomisjon meile kirja nelja küllaltki suunatud küsimusega, millele palus meil vabaühenduste arvamusi koguda. Lõime selleks veebifoorumi, mida külastati nelja nädala jooksul pea 1800 korda ja kuhu postitati üle 60 arvamuse – oluliselt rohkem kui vastuseid meie tavapärasemate, otseselt vabaühenduste tegevuskeskkonda puudutavate seisukohtade puhul.

Kuigi ka foorumi kaudu meile laekunud arvamused olid üksmeelselt poliitikute plaani vastu, reageeris Riigikogu sellele üksnes plaanitud sihtasutuste nime muutmisega maailmavaate sihtasutusteks ehk MSA-deks. Maikuus osalesime mitmete vabaühendustega põhiseaduskomisjoni koosolekul, kus oma seisukohti

kordasime, selle tulemusena otsustas komisjon arutelu sügiseni pikendada ning küsis ühtlasi meie seisukohti erakondade rahastamise süsteemi parandamiseks.

Mai lõpus oli aga Postimehes ilmunud Silver Meikari artikkel, kus ta tunnistas, et oli Reformierakonna juhtide palvel annetanud oma nimel erakonnale neilt saadud ja tema jaoks tundmatu päritoluga raha. Sellele järgnenud uurimine ning erakondade puiklevad kommentaarid olid avalikku pahameelt juba nii suureks kasvatanud, et DASA/MSA teemat sügisel enam uuesti ei avatud.

Teema ise kasvas aga hoopis suuremaks aruteluks demokraatia ja poliitika üle. Pärast sügisese "Aitab valelikust poliitikast!" meeleavaldusi ja Harta 12 pöördumist kutsus president novembri lõpus kokku parteide, vabaühenduste ja teadlaste nõupidamise, kus otsustati neile küsimustele vastuste leidmiseks käivitada ühisloomeprotsess, mis hiljem sai Rahvakogu nime. Detsember kuluski EMSL-il koos mitmete teiste vabaühenduste, parteide ning IT- ja kommunikatsioonispetsialistidega Rahvakogu ettevalmistusteks.

Liiga vähe, liiga hilja

- **Vabaühendustele tulumaksusoodustuse andmise kord on nagu ilm** – sellega ei ole mitte kunagi keegi rahul, ei riik ega vabaühendused. Viimased viis (või isegi viisteist) aastat on eri valitsused andnud lubadusi olukorda parandada, kuid pigem on seadust karmimaks tehtud ja maksuamet lammutab täiesti omatahtsi. Ei liikunud ka 2012. aastal sel teemal miski paremuse poole ja kuigi vabaühendused läksid maksuhalduri vastu varasemast rohkem kohtusse, tegid eri nägemustel olevad kohtunikud asja hoopis segasemaks. 2012. aasta märtsikuus saatis regionaalminister Siim Kiisler rahandusministeeriumile kümme konkreetset muu-

datusettepanekut tulumaksuseadusele, mis põhinesid 2010-11 EMSL-i veetud mitteametliku töörühma analüüsil, ent ministeeriumil võttis veel terve aasta aega et omapoolne nägemus välja töötada. Viimasele hakati valitsuse poliitilist toetust otsima alles 2013. aasta kevadel.

- **Kusagile ei kulgenud ka justiitsministeeriumi haldusalasse jäävad ammused ideed** vabaühenduste registri ja statistika korrastamisest ning suurema hulga andmete avalikuks ja tasuta kättesaadavaks tegemisest. Jää hakkas liikuma siiski 2013. aasta alguses töörühma kokkukutsumisega.
- **Üks raskeminihinnatavaid protsesse oli** Euroopa Liidu 2014-20 eelarve

ja tegevuste plaanimine. Rahandusministeerium andis endast küll kõik, et võimalikult paljusid arenguvajaduste sõnastamise ja suurte eesmärkide seadmisel kaasata, ent osapooli ja lugemist oli palju, tempo meeleu ja lõpuks ei saanud vabaühendused ega teised ministeeriumid hästi aru, miks just need asjad sõelale jäid, mis sinna jäid. Suures plaanis aga midagi ilmselt halvasti ei ole, euroraha tulebki rohkem fookustada ja targemini kasutada ning paratamatult ei saa kõik seni rahastatud tegevused jätkuda. Täpsem viimistlemine, kellele, kuidas ja kui palju, jääb nagunii 2013. aastasse.

Valmis vabaühenduste rahastamise juhend

Vabaühenduste riigipoolse rahastamise korrastamise vajadusest on räägitud EKAK-i alla ja peale ehk üle kümne aasta. EMSL ja Siseministeerium on 2005. aastast vihtunud küll uuringuid, küll projekte, et kusagilt pilti selgemaks saada, aga alles 2012. aastasse saab maha märkida, et midagi lõpuks ka saavutati. Käegakatsutavaks tulemuseks on ligi 100 lk teksti ja pilte – 2009. aastal valitsuses kinnitatud kontseptsiooni alusel valminud juhendmaterjal avalikule võimule, mis sõnastab rahastamise põhimõtted, liikide erinevused ja kirjeldab samm-sammult kogu protsessi näidisdokumentideni. Tegu on muidugi alles esimese sammuga, öieti eeldusega, et kui riik ja omavalitsused juhendit järgima hakkavad, saab rahastamine sihipärasem ja tõhusam. Teiseks tekiks võimalus saada terviklikum ülevaade, milleks ja millise tulemussega raha läheb. Viimane eeldab küll ümberkorraldusi avaliku võimu arvepidamises, mis senise programmi tegevustesse ei mah- tunud. Samavõrd ametnikega on juhend

Modell: Erko (33),
priitahtlik töö 1h.

oluline töövahend vabaühendustele nõudes selle järgimist. Juhend valmis haldusvõimekuse meetme rahast, projekti juhtis BDA Consulting ja juhendi kirjutamine oli Praxise teraste preilide õblukesil õul. EMSL oli esindatud kogu rahastamise korrastamise

programmi juhtkomitees, eri töörühmades ning korraldas sügisel juhendi läbiarutamiseks kärejad. Oli väsitav, aga vajalik.

Vaata lähemalt

www.siseministeerium.ee/rahastamine.

SEV – mis see on?

Ühest küljest on see muidugi kohutav, et jälle lisandus juures üks kolmetähe- line lühend, mida mees pidada. Teisalt saab SEV-i asutamine palju kindla- ma koha Eesti kodanikuühiskonna ajaloos kui hulk teisi algatusi ja lühendeid, sest on ju sotsiaalne ettevõtetus üks magusamaid viise maailma muuta – sa ei pea muudkui

projekte kribama, vaid teenid ise oma raha. SEV eestkostevõrgustikuna muidugi pro- jektidest ei pääse ja õigupoolest saigi sot- siaalsete ettevõtete koostöö alguse EMSL-i projektina 2011. aastal, mida toetas lahkelt KÜSK. 2012. aasta aprillis asutasid 17 or- ganistiooni juba uue mittetulundusühin- gu, mille arenguhüppeks saadi KÜSK-ilt

järgmine toetus ja 2013. aastal rahastab eestkostevõimekuse tõstmist Norra vaba- ühenduste fond. Asjasse usub ka ärisek- tor, Olympic Online pani juba mõni kuu pärast võrgustiku loomist välja kvartaal- se 3000-eurose “Tegusa Eesti stipendiumi”. EMSL jätkab SEV-iga tihedat koostööd, muuhulgas algab EMSL-i juhtimisel 2013. aastal Euroopa Komisjoni rahastatud ühis- projekt, kus kolmanda partneri Statistika- ameti abiga proovime välja töötada vahva metoodika, millega edaspidi nii sotsiaalse- te ettevõtete kui ehk teistegi vabaühendus- te kohta täpsemat ja kasulikumat teavet ko- guda. Ah, mis sest projektijutust ikka, vaata parem www.sev.ee ja mõtle ka ise üks hoo- liva äri idee välja ning tule kampa.

Sotsiaalsete Ette-
võtete Võrgustiku
esimene sünnipäev.

Kodanikuühiskonna 2011. aasta tegijate tänamine Riigikogus.

Kalev/Cramo

Pühajärve kogukond ja Kodaniku Hääli

Karl-Kristjan Nigesen

Aasta tegijad

Aukirja ja Riigikogu esimehe kallistuse said 6. märtsil Toompeal käte järgmised kodanikuühiskonna tublid, kelle valisime seekord välja enam kui 70 kandidaadi seast:

- eriauhind "Aasta hääl": MTÜ Kodaniku Hääli ning Pühajärve kogukond oma järjekindluse ja mitmekülsusega kogukonna huvide kaitsmisel.
- Aasta vabaühendus: MTÜ Kodaniku-ajakirjanduse Selts, kes levitab mõtteviisi, et ajakirjandus pole vaid äri, vaid

inimeste aita ja teenäitaja.

- Aasta avaliku sektori esindaja: Eesti Rahvusringhääling, kes annab oma kanalites ruumi ja sellega kõlapinda vabakonna algatustele, nagu näiteks 2011. aastal valijakompass või hea valimistava.
- Aasta ärisektori algatus: Eesti Energia käivitatud programm Entrum, mis edendab noorte ettevõtlikkust.
- Aasta missiooniinimene: Jaan Tootsen, kes käis viis aastat kaameraga Uue

Maaailma Seltsi tegemiste kannul ja tegi sellest valmis filmi, mis on kui kodanikualgatuse rõõmude ja valude kvintessents.

- Aasta tegu: Kalev/Cramo korvpallimeeskonna appimine Nõmme vanaprouale, kellele linnavalitsus viis tasuta küttepude pähe hunniku jämedaid ronte ning hakkas hiljem prouat ajakirjanduses virisemises süüdistama. Korvpallurid viisid aga prouale puud ja ladusid kärvest riita ka.

Arenguprogramm alustas taas

Siseministeeriumi toel saime uuesti alustada oma 2008-10 läbi viidud vabaihenduste arenguprogrammiga. Aitame programmi valitud ühendustel analüüsida oma hetkeolukorda ja arenguvajadusi, seame viimased tähtsuse järjekorda, koostame tegevuskava nende elluviimiseks ning seejärel aitame ise ja koos vabatahtlikest partneritega need ka ära teha.

2012 valisime programmi osalema 15 organisatsiooni, aasta lõpus sõlmisime le-

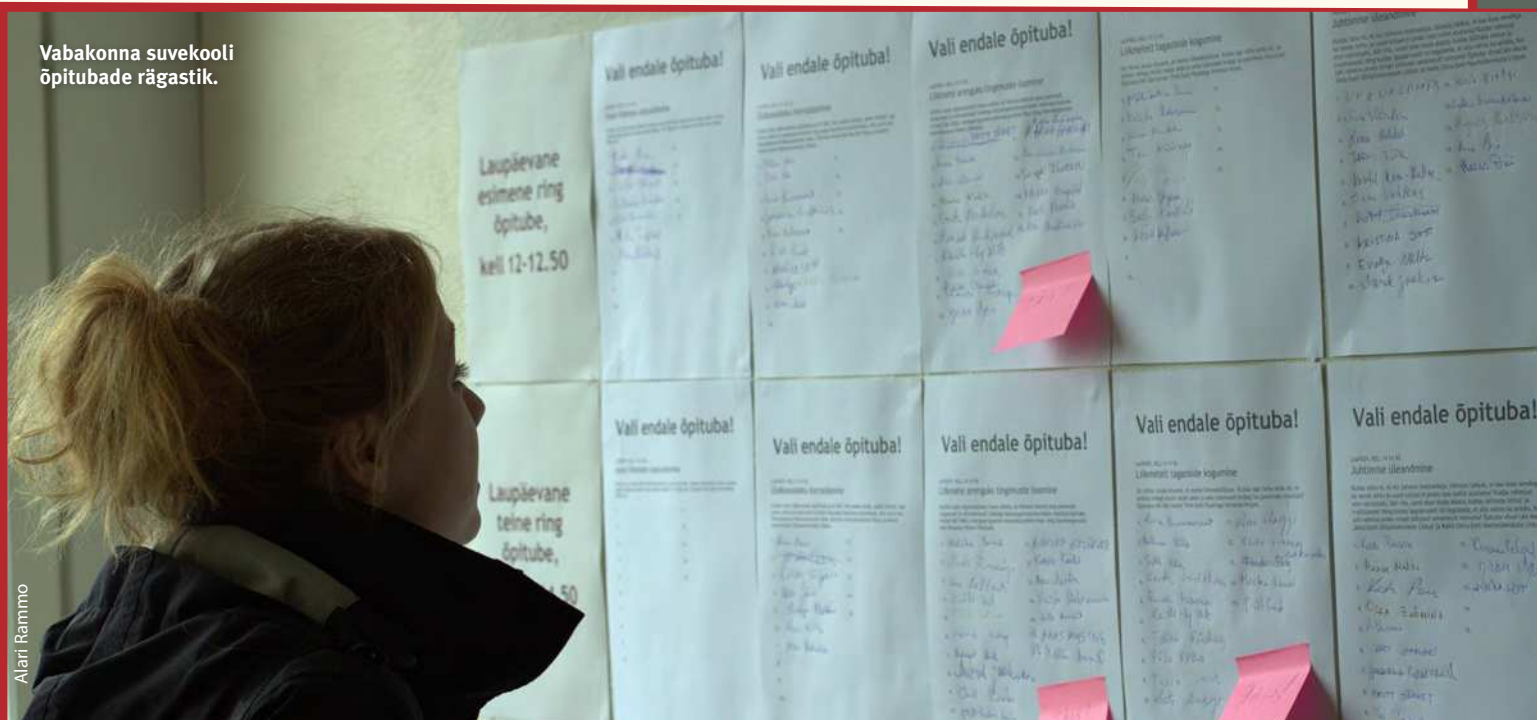
pingu Norra/EMP vabaihenduste fondiga, kelle toetusel jätkame veel kaks aastat ning võtame programmi juurde veel 15 vabaihendust.

Esimese korra kogemuste põhjal viisime sisse mõned muudatused: kahe aasta asemel kestab töö nüüd kolm (sest mitmed muudatused vajavad rohkem aega), ning ühe inimese asemel töötab meie poolt programmiga nüüd kaks. Põhjalikumalt saab lugeda osalejatest ning sellest, mille poolest me tehtav erineb teistest mentorprogrammidest,

www.ngo.ee/arenguprogramm.

Esimese aasta lõpus on seekordseteks sisulisteks kokkuvõteteks veel vara, küll aga küsitlesime uuesti 2008-10 osalenud organisatsioone, et nüüdseks paariaastaselt distantsilt hinnata toona tehtu mõju. 20-st osalenust saime vastused 16-lt, kellest 14 hindas osalemist kasulikuks ja toonaseid probleeme lahendatuks. Kahe organisatsiooni areng ei olnud hea, kuid seda pigem programmist mitteolenevatel põhjustel.

Vabakonna suvekooli õpitubade rägastik.

Alar Rammo

Suvekooli uus algus

EMSL-i suvekoolid olid 1999. aastast siinse vabakonna suurimaks koostisürituseks, ent tasapisi kaotasid nad oma erilise ja võlu. Aasta-aastalt vähenev osalejate arv viis mõtteid selle ni, et suvekoolid lõpetada, kuid kui sellele plaanile viimastel aastatel osalenute käest tagasisidet küsisime, leiti, et tuleks ikka jätkata, lihtsalt teistmoodi.

Uue lähenemisena otsustasime EMSL-i nimest suvekooli juures loobuda ja laiendada oluliselt korraldajate ringi. Nii toi-

mus seekordne suvekool, mille teemaks oli töö liikmete ja võrgustikega, ka ise võrgustikutööna, kus korraldajatena osales kümnekond vabaihendust, kes töid programmi nii oma vajadusi ja kogemusi kui ka osalejate sekka oma sihtrühmi. Nõnda oli suvekoolis taas umbes 150 osalejat eelmise korra vähem kui 100 asemel.

Kõrgeid hinnanguid sai nii korraldus kui ka sisu, osalejate erilisteks lemmikuteks kujunesid seejuures loengute ja õpitubade kõrval aga just suhete loomiseks

ja kogemuste vahetamiseks mõeldud kiirkohtingud ja elav raamatukogu.

Usume, et võrgustikutöös on potentsiaali ka teiste vabaihenduste selliste ettevõtmiste puhul, kuivõrd üheks probleemiks kipub olema praegu juba ka osalt kattuvale sihtrühmale mõeldud ettevõtmiste rohkus. 2013. aastal korraldame samal moel lisaks suvekoolile ka kodanikuühiskonna konverentsi, mõtteid oleme vahetanud ka Hea Kodaniku ajakirja ühendamise mõne teise vabaihenduste väljaandega.

Plaanid, mis ei teostunud

Lootsime 2012. aasta sügisel algust teha katseprojektiga kolmes Lääne-Virumaa gümnaasiumis, kus ühiskonnaõpetuse tundides vabaühenduste teema õppimiseks läheksid abiturientid mõneks nädalaks vaatlus- ja osaluspraktikale mõnda kohalikku vabaühendusse. Usume, et see võiks olla niihästi huvitavam kui ka kasulik viis kodanikuühiskonna teemadega tutvuse tegemiseks. Jõudsime ära teha ettevalmistustööd koolides ja valmistada juhendmaterjale nii õpilastele kui ka neid võõrustavatele vabaühendustele,

ent ajapuudusel jäi plaan ise siiski seekord veel ellu viimata ja lükkus järgmisse aastasse. Küll aga viisime läbi lühiajalise projekti erinevate kodanikuhariduse teemadega töötavate vabaühendustega, mille eesmärk oli kodanikuhariduse mõistes kokku leppida ning pakkuda soovitusi vabaühendustele, koolidele ja töökohtadele, kuidas oma tegevusega kodanikuharidust edendada.

Vabakonna tulevikugrupp on algatus, millega püüame koostöös teiste

vabaühendustega ja tuginedes olemasolevale statistikale, uuringutele ja muudele materjalidele lahti mõtestada olulisi muutuseid ühiskonnas, mis mõjutavad ühenduste tegevust ja pakkuda soovitusi, kuidas neiks muutusteks valmistuda. Tegime aasta jooksul kaks prooviraportit – annetamiskultuuri ja infotehnoloogia arengute teemal –, ent esmane tagasiside fookusrühmades hindas nende praktilist väärtust siiski keskpäraseks. Seega otsustasime ideega edasi töötada.

Teavitus- ja koolitustöö numbreid

4 arutelumeetodit katsetasime läbi 4. kaasamise kevadkoolis koostöös Riigikantseleiga: maailmakohvik, akvaarium, konsensusmeetod ja sotsiokraatia. Selle eesmärk oli rikastada ametnike ja vabaühenduste kaasamise meetodite arsenalit. Meetod on aga siiski vahend, mitte eesmärk omaette, nii ka kevadkoolis: nende abil õpiti tegelikult kaasamise eesmärgi püstitamist, ajakava koostamist ning osalejate kutsumist. Teema valik oli seekord lausa teadmispõhine: Praxise uuring ministeeriumite kaasamispraktikatest ütles, et enim on probleeme kaasamise alustamise ja lõpetamisega. Seekord võtsime ette alustamisega seotud probleemid, 2013. aasta kevadkool keskendub kaasamisprotsesside lõpule.

15 464 eurot teenisime aasta jooksul tellimuskoolitustega ja -töödega, seda oli üle 4000 euro rohkem kui aasta varem (mis omakorda on näiteks eestkostetegevuste puhul EMSL-is ühe inimese 2-3 kuu palgafond). Lisaks omatulu teenimisele on tellimuskoolituste, nõustamiste ja esinemiste eesmärgiks aga mõistagi ka teadmiste levitamine vabaühenduste ja nende partnerite seas. Peamised teemad, mille meid esinema kutsutakse, puudutavad vabaühenduse juhtimist, koostööd avaliku sektoriga, annetuste kogumist ning tööd liikmete ja võrgustikega.

10 100 korda külastatakse Hea Kodaniku infovärvavat keskmiselt kuus. See on umbes 10% vähem kui aasta varem, mis ilmselt tuleneb sellest, et sarnast funktsiooni on hakanud täitma ka maakondlike arenduskeskuste uus infovärv. Samas on hulk kommunikatsiooni kolinud Facebooki ja sellega koos jõuame oma infoga siiski varasemast enamate inimesteni. www.ngo.ee populaarsemad teemad on endiselt nõuanded MTÜ asutamiseks ja tegevusteks, meie trükised ning kodanikuühiskonna ja EMSL-i üldisem tutvustus.

3 Hea Kodaniku ajakirja numbrit andsime aasta jooksul välja, teemadeks vas-

tavalt heategevus ja annetuste kogumine, töö liikmete ja võrgustikega ning EKAK-i 10. juubel. Ajakirjanumbrite sisu on seega seotud ka teiste EMSL-i parajasti käimas olevate tegevustega: kevadel viisime läbi annetuste kogumise koolitusi, liikmetöö oli ka suvekooli teemaks ning sügisel toimus EKAK-i arutelu Riigikogus ja ühiskomisjoni uuenumine. Ei teostunud plaan hakata ajakirja müüma ettevõtete sotsiaalsema suunitlusega reklaami, mis võiks olla üheks omatulu teenimise allikaks – lihtsalt ei jõudnud sellega tegeleda.

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2012	31.12.2011	Lisa nr
Varad			
Käibevara			
Raha	93 414	116 239	2
Nõuded ja ettemaksed	23 720	16 338	3
Kokku käibevara	117 134	132 577	
Põhivara			
Materiaalne põhivara	2 314	2 873	4
Kokku põhivara	2 314	2 873	
Kokku varad	119 448	135 450	
Kohustused ja netovara			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Võlad ja ettemaksed	9 835	537	6
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	40 888	58 323	7
Kokku lühiajalised kohustused	50 723	58 860	
Kokku kohustused	50 723	58 860	
Netovara			
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	76 590	82 501	
Aruandeaasta tulem	-7 865	-5 911	
Kokku netovara	68 725	76 590	
Kokku kohustused ja netovara	119 448	135 450	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2012	2011	Lisa nr
Tulud			
Liikmetelt saadud tasud	6 079	6 515	
Annetused ja toetused	154 630	295 484	7
Muud tulud	20 339	16 027	8
Kokku tulud	181 048	318 026	
Kulud			
Mitmesugused tegevuskulud	-57 578	-211 064	9
Tööjõukulud	-129 490	-110 804	10
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-1 553	-1 494	4
Muud kulud	-586	-1 146	
Kokku kulud	-189 207	-324 508	
Põhitegevuse tulem	-8 159	-6 482	
Finantstulud ja -kulud	294	571	
Aruandeaasta tulem	-7 865	-5 911	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2012	2011	Lisa nr
Rahavood põhitegevusest			
Põhitegevuse tulem	-8 159	-6 482	
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	1 553	1 494	4
Kokku korrigeerimised	1 553	1 494	
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-7 382	27 925	3
Põhitegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	-8 137	-19 537	6
Kokku rahavood põhitegevusest	-22 125	3 400	
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-994	0	4
Laekunud intressid	294	571	
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-700	571	
Kokku rahavood	-22 825	3 971	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	116 239	112 268	2
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-22 825	3 971	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	93 414	116 239	2

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

	Kokku netovara	
	Akumuleeritud tulem	
31.12.2010	82 501	82 501
Aruandeaasta tulem	-5 911	-5 911
31.12.2011	76 590	76 590
Aruandeaasta tulem	-7 865	-7 865
31.12.2012	68 725	68 725

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud vastavalt Eesti heale raamatupidamistavale ja kasutades soetusmaksumuse meetodit. Eesti hea raamatupidamistava on rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev raamatupidamistava, mille põhinõuded kehtestatakse Eesti Vabariigi raamatupidamise seadusega ning mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt väljaantavad juhendid.

Finantsvarad

Finantsvaraks loetakse raha, lühiajalisi finantsinvesteeringuid, nõudeid ostjate vastu ja muid lühi- ja pikaajalisi nõudeid. Finantsvara ja –kohustused võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara või –kohustuse eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara või –kohustusega otseselt seotud tehingukulutusi.

Finantsvara eemaldatakse bilansist siis, kui ettevõtte kaotab õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolele üle varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest. Finantsvara oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt väärtuspäeval st päeval, mil ettevõtte saab ostetud finantsvara omanikuks või kaotab omandiõiguse müüdu finantsvara üle.

Raha

Raha ning raha ekvivalentidena kajastatakse raha kassas ja pangas, nõudmiseni hoiuseid, lühiajalisi (alla 3 kuulise lunastustähtajaga) pangadeposiite ja rahaturufondi osakuid, millel puudub oluline turuväärtuse muutuse risk. Rahavoogude aruandes kajastatakse rahavoogusid äritegevusest kaudsel meetodil. Investeeringu- ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid kajastatakse otsemeetodil.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustused

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval kehtinud Euroopa Keskpanka valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused seisuga 31. detsember 2012 on ümber hinnatud eurodesse bilansipäeval kehtinud Euroopa Keskpanka valuutakursside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid on kasumiaruandes kajastatud perioodi tulu ja kuluna.

Nõuded ja ettemaksed

Nõudeid ostjate vastu kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses. Ostjatelt laekumata arved on bilansis hinnatud tõenäoliselt laekuvatest summadest lähtudes. Seejuures hinnatakse iga kliendi laekumata arveid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on kajastatud müüdu toodangu kulus. Ostjatelt laekumata arved, mille maksetähtaeg on ületatud rohkem kui 180 päeva võrra, on kantud kuludesse täies ulatuses. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumisi kajastatakse ebatõenäoliste nõuete kulu vähenemisena.

Materiaalne ja immateriaalne põhivara

Olulisuse printsiibist lähtudes kajastatakse põhivarana need varaobjektid, mille soetusmaksumus ületab 640 eurot ja mille kasulik eluiga on üle ühe aasta. Madalama soetusmaksumusega või lühema kasuliku elueaga varaobjektid kantakse kasutusse võtmisel kuluks ning nende üle peetakse arvestust bilansiväliselt. Juhul, kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest olulistest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrares neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt komponentide kasulikule elueale. Materiaalne põhivara võetakse arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnas ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Edaspidi kajastatakse materiaalsel põhivara bilansis selle soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuleeritud kulum ja vara väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Materiaalsele põhivarale määratud amortisatsiooninormid vaadatakse üle, kui on ilmnenu asjaolusid, mis võivad oluliselt muuta põhivara või põhivaragrupi kasulikku eluiga. Hinnangute muutuste mõju kajastub aruandeperioodis ja järgnevates perioodides. Kui vara lõppväärtus ületab tema bilansilist jääkmaksumust, lõpetatakse vara amortiseerimine; amortiseerimist alustatakse uuesti hetkest, mil vara lõppväärtus on langenud alla tema bilansilise jääkmaksumuse.

Kui materiaalse põhivara objektile on tehtud selliseid kulutusi, mis vastavad materiaalse põhivara mõistele, siis need kulutused lisatakse põhivara objekti soetusmaksumusele. Jooksva hoolduse ja remondiga kaasnevad kulutused kajastatakse aruandeperioodi kuludes.

Kui materiaalse põhivara objektile vahetatakse välja mõni oluline komponent, lisatakse uue komponendi soetusmaksumus objekti soetusmaksumusele, eeldusel, et see vastab materiaalse põhivara mõistele. Asendatav komponent kantakse bilansist maha. Kui asendatava komponendi soetusmaksumus ei ole teada, hinnatakse maha kantavat maksumust lähtudes asendamise hetke

soetusmaksumusest, arvestades maha hinnangulise kulumise.

Põhivara arvelevõtmise alampiir 640 eurot

Kasulik eluiga põhivara gruppide lõikes (aastates)

Põhivara grupi nimi	Kasulik eluiga
Muu materiaalne põhivara	5 aastat

Rendid

Kapitalirendiks loetakse rendisuhet, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule.

Ülejäänud rendilepinguid käsitletakse kasutusrendina. Kasutusrendi maksed kajastatakse rentniku aruandes rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

Finantskohustused

Finantskohustusteks loetakse tarnijatele tasumata arveid, viitvõlgasid ja muid lühi- ja pikaajalisi võlakohustusi.

Finantsvara ja –kohustused võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara või –kohustuse eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara või –kohustusega otseselt seotud tehingukulutusi.

Finantskohustused kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses.

Finantskohustus eemaldatakse bilansist siis, kui see on rahuldatud, lõpetatud või aegunud.

Annetused ja toetused

Sihtfinantseerimisest saadud tulu kajastatakse tulemiaruanDES proportsionaalselt sellega seonduvate kuludega. Tulu kajastamisel rakendatakse brutomeetodit, st. saadud toetusi ja kompenseeritavat kulu kajastatakse tulemiaruanDES eraldi ridadel. Sihtfinantseerimisega seotud tulud kajastatakse tulemiaruanDES real "annetused ja toetused".

Varade sihtfinantseerimise kajastamisel rakendatakse brutomeetodit, s.t. sihtfinantseerimise abil soetatud vara võetakse bilansis arvele tema soetusmaksumuses ning varade soetamise finantseerimiseks saadud summa kajastatakse bilansis kohustusena kui tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest. Soetatud vara amortiseeritakse kulusse ja sihtfinantseerimise kohustust tulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul. Sihtfinantseerimisega seotud tulud kajastatakse tulemiaruanDES real "annetused ja toetused".

Mitterahalise toetusena saadud vara võetakse bilansis arvele tema õiglases väärtuses. Tekkiv kohustus kantakse tuludesse vara järelejäänud kasuliku eluea jooksul.

Liikmemaksud ja annetused kajastatakse tekkepõhiselt. Mittesihtotstarbelised toetused ja annetused kajastatakse tuluna laekumise hetkel.

Tulud

EMSLi tulemiaruanne on koostatud Raamatupidamise seaduse lisas 2 toodud kasumiaruande skeemi nr 1 alusel.

Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui olulised omandiga seonduvad riskid ja hüved on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulutusi on võimalik usaldusväärselt mõõta.

Tulu teenuste müügist kajastatakse lähtudes valmidusastme meetodist, teenuse osutamisest saadavad tulud ja kasum kajastatakse proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamisega kaasnevad kulutused.

Intressitulud kajastatakse lähtudes vara sisemisest intressimäärast.

Bilansipäevajärgsed sündmused

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised varade ja kohustuste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmnesid bilansi kuupäeva, 31. detsembri 2012 ja aruande koostamise kuupäeva vahemikul, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega. Bilansipäevajärgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustuste hindamisel arvesse võetud, kuid mis oluliselt mõjutavad järgmise majandusaasta tulemust, on avalikustatud aastaaruande lisades.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2012	31.12.2011
Arvelduskontod	53 414	116 239
Tähtajalised hoiused	40 000	0
Kokku raha	93 414	116 239

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2012	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi		
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta
Nõuded ostjate vastu	7 254	7 254	0	0
Ostjatelt laekumata arved	7 254	7 254	0	0
Muud nõuded	2 556	2 556	0	0
Ettemaksed	10 144	10 144	0	0
Nõuded rahastajate vastu	3 766	3 766	0	0
Kokku nõuded ja ettemaksed	23 720	23 720	0	0

	31.12.2011	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi		
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta
Nõuded ostjate vastu	2 000	2 000	0	0
Ostjatelt laekumata arved	2 000	2 000	0	0
Muud nõuded	2 556	2 556	0	0
Ettemaksed	7 388	7 388	0	0
Nõuded rahastajate vastu	4 394	4 394	0	0
Kokku nõuded ja ettemaksed	16 338	16 338	0	0

Lisa 4 Materiaalne põhivara

(eurodes)

	Muu materiaalne põhivara	Kokku
31.12.2010		
Soetusmaksumus	20 115	20 115
Akumuleeritud kulum	-15 748	-15 748
Jääkmaksumus	4 367	4 367
Amortisatsioonikulu	-1 494	-1 494
31.12.2011		
Soetusmaksumus	7 470	7 470
Akumuleeritud kulum	-4 597	-4 597
Jääkmaksumus	2 873	2 873
Ostud ja parendused	994	994
Muud ostud ja parendused	994	994
Amortisatsioonikulu	-1 553	-1 553
31.12.2012		
Soetusmaksumus	7 064	7 064
Akumuleeritud kulum	-4 750	-4 750
Jääkmaksumus	2 314	2 314

Lisa 5 Kasutusrent

(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rentnik

	2012	2011
Kasutusrendikulu	4 900	5 384
Järgmiste perioodide kasutusrendikulu mittekatkestatavatest lepingutest		
	31.12.2012	31.12.2011
12 kuu jooksul	4 900	4 711

Lisa kajastab kontoriruumide rendikulusid, millest on lahutatud allrentnikele esitatud või eeldatavasti esitatavad kulude katmise nõuded. Leping Rotermann City OÜga pikendati 19.10.2012 üheks aastaks.

Lisa 6 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2012	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Võlad tarnijatele	1 468	1 468	0	0	
Võlad töövõtjatele	3 487	3 487	0	0	10
Saadud ettemaksed	4 880	4 880	0	0	
Muud saadud ettemaksed	4 880	4 880	0	0	
Kokku võlad ja ettemaksed	9 835	9 835	0	0	

	31.12.2011	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Võlad tarnijatele	537	537	0	0	
Kokku võlad ja ettemaksed	537	537	0	0	

Lisa 7 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused

(eurodes)

Brutomeetod

	31.12.2010	Saadud	Tagastatud	Tulu/ amortisatsioon	31.12.2011
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks					
Avatud Eesti Fond SA	11 498	5 490	0	-15 103	1 885
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	45 400	64 560	0	-109 960	0
Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed	5 131	15 395	0	-13 194	7 332
Siseministerium	10 443	72 006	0	-42 742	39 707
Kodanikuühiskonna Sihtkapital	0	91 404	0	-84 505	6 899
Rahandusministerium TOF	0	16 769	0	-16 769	0
USAID	0	4 946	0	-4 946	0
Muud sihtfinantseerimised	0	700	0	-700	0
Eraannetused	0	10 065	0	-7 565	2 500
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	72 472	281 335	0	-295 484	58 323
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	72 472	281 335	0	-295 484	58 323

	31.12.2011	Saadud	Tagastatud	Tulu/ amortisatsioon	31.12.2012
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks					
Avatud Eesti Fond	1 885	0	0	-1 885	0
MISA	7 332	8 534	0	-15 866	0
Siseministerium	39 707	68 801	-1 335	-79 046	28 127

KÜSK	6 899	43 453	0	-43 312	7 040
Riigikantselei	0	5 720	0	0	5 720
Eraannetused	2 500	3 841	0	-6 340	1
USAID	0	8 181	0	-8 181	0
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	58 323	138 530	-1 335	-154 630	40 888
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	58 323	138 530	-1 335	-154 630	40 888

Lisa 8 Muud tulud

(eurodes)

	2012	2011
Tehtud kulutuste tagastus	0	1 876
Ürituste osalustasud	3 060	1 532
Koolitused, loengud, analüüsid	15 464	11 378
Muud	1 815	1 241
Kokku muud tulud	20 339	16 027

Lisa 9 Mitmesugused tegevuskulud

(eurodes)

	2012	2011
Kommunaal- ja sidekulud	3 872	1 069
Pangateenused	158	223
Raamatupidamine ja audit	4 374	5 034
Kirjastuskulud	614	2 406
Transport, lähetus, koolitus	1 297	3 659
Seminaride korraldamine	3 936	8 549
Projekt TOF Paremad Poliitikad	0	18 549
Projekt AEF Tallinna Vabaühenduste Võrgustik	0	5 251
Projekt MISA Venekeelsed Vabaühendused	960	215
Projekt KÜSK Katuste koolitus	0	9 901
Projekt KÜSK Hea Kodanik, suvekool, konverents	19 913	10 238
Projekt SiM Arenguprogramm	5 296	0
Projekt SiM Kodanikuharidus	970	0
Projekt EAS Avalikud teenused	0	109 332
Projekt AEF Rahastus-eestkoste	257	400
Projekt SiM Huvikaitse ja teavitustegevused	11 644	13 916
Projekt MISA Liidrikool	0	6 903
Projekt KÜSK Vene mentorlus	96	8 748
Projekt KÜSK Sotsiaalsete ettevõtete eestkostevõrgustik	2 932	2 564
Projekt KÜSK Eestkoste, EVTA	0	1 750
Muud	1 259	2 357
Kokku mitmesugused tegevuskulud	57 578	211 064

Lisa 10 Tööjõukulud

(eurodes)

	2012	2011
Palgakulu	93 976	82 648
Sotsiaalmaksud	32 028	28 156
Puhkusereserv	3 487	0
Kokku tööjõukulud	129 491	110 804
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	6	6

Lisa 11 Seotud osapooled

(eurodes)

Liikmete arv majandusaasta lõpu seisuga		
	31.12.2012	31.12.2011
Juriidilisest isikust liikmete arv	110	111
Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused		
	2012	2011
Arvestatud tasu	19 800	19 800

31. juulil 2013 lõppeva juhatuse liikme lepingu järgi on nõukogul õigus määrata lepingu lõpetamise hüvitist kolmekordses kuutasumääras ehk kuni 4950 eurot.

Aruande digitaalallkirjad

Aruande lõpetamise kuupäev on: 03.06.2013

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (registrikood: 80005069) 01.01.2012 - 31.12.2012 majandusaasta aruande andmete õigsust on elektrooniliselt kinnitanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
URMO KÜBAR	Juhatuse liige	03.06.2013

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

MTÜ Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit nõukogule

Oleme auditeerinud kaasnevat MTÜ Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab bilanssi seisuga 31. detsember 2012 ning eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta tulemiaruanne, netovara muutuste aruanne ja rahavoogude aruanne, aastaaruande koostamisel kasutatud peamiste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muud selgitavat informatsiooni.

Juhtkonna kohustus raamatupidamisaruannete osas

Juhtkond vastutab raamatupidamise aastaaruande koostamise ning õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti hea raamatupidamistava nõuetega ning sellise sisekontrollisüsteemi eest mida juhtkond peab vajalikuks, võimaldamaks raamatupidamise aastaaruande korrektset koostamist ja esitamist ilma pettustest või vigadest tulenevate oluliste väärkajastamisteta.

Vandeaudiitori kohustus

Meie kohustuseks on avaldada auditi põhjal arvamust raamatupidamise aastaaruande kohta. Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (Eesti). Need standardid nõuavad, et me oleme vastavuses eetikanõuetega ning et me planeerime ja viime auditi läbi omandamaks põhjendatud kindlustunde selle kohta, et raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi.

Audit hõlmab raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvnaõtjate ja avalikustatud informatsiooni kohta auditi tõendusmaterjali kogumiseks vajalike protseduuride läbiviimist. Nende protseduuride hulk ja sisu sõltuvad vandeaudiitori otsustustest, sealhulgas hinnangust riskidele, et raamatupidamise aastaaruanne võib sisaldada pettustest või vigadest tulenevaid olulisi väärkajastamisi. Asjakohaste auditi protseduuride kavandamiseks võtab vandeaudiitor nende riskihinnangute tegemisel arvesse õige ja õiglase raamatupidamise aastaaruande koostamiseks ja esitamiseks juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust sisekontrolli tulemuslikkuse kohta. Audit hõlmab ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse, juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute põhjendatuse ja raamatupidamise aastaaruande üldise esituslaadi hindamist.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Meie arvates kajastab kaasnev raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt MTÜ Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit finantsseisundit seisuga 31. detsember 2012 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga.

/allkirjastatud digitaalselt/

Ivar Kiigemägi

Vandeaudiitori number 527

Ernst & Young Baltic AS

Audiitorettevõtja tegevusloa number 58

Rävala pst 4, 10143 Tallinn

4. juuni 2013

Audiitorite digitaalallkirjad

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (registrikood: 80005069) 01.01.2012 - 31.12.2012 majandusaasta aruandele lisatud audiitori aruande on digitaalselt allkirjastanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
IVAR KIIGEMÄGI	Vandeaudiitor	04.06.2013

Tegevusalad

Tegevusala	EMTAK kood	Põhitegevusala
Kodanikuõiguste kaitse ja eestkoste; teatud elanikegrupi huvide kaitse	94991	Jah

Sidevahendid

Liik	Sisu
Telefon	+372 6645077
E-posti aadress	info@ngo.ee
Veebilehe aadress	www.ngo.ee